

MUNKAERŐ-ÁRAMLÁS MEXIKÓBÓL AZ USA-BA A II. VILÁGHÁBORÚ IDEJÉN

VRAUKÓ TAMÁS

*Szegény Mexikó – olyan távol Istentől,
és olyan közel az Egyesült Államokhoz.*
Porfirio Díaz

A TÖRTÉNELMI ELŐZMÉNYEK

Az (angol) amerikaiak ellenszenve a mexikóiak ellen már a XIX. század első felében is fennállt, amikor ideológiára volt szükségük, hogy a hatalmas texasi marhalegelőket, mezőgazdasági művelésre, bányászatra alkalmas hegyeket, völgyeket és a paradicsomi gazdagságú Kaliforniát megszerezzék maguknak. A mexikói háború előtt, alatt és az utána következő évtizedek során is a „kinyilvánított végzet”, azaz az angolszászok kulturális felsőbbrendűségébe vetett hit által hajtott hódítás során az Egyesült Államok megduplázta területét korábbi spanyol birtokok megszerzésével. A viszony sem a meghódítottakkal, sem a háborúban vesztes déli szomszédokkal nem volt felhőtlen. Kaliforniában az angolszász jövevényekhez képest őshonos spanyolajkú lakosságra ugyanolyan adókat vetettek ki, mint amelyeket a külföldi állampolgárokra, holott nem ők lépték át a határt, hanem az ország cserélt gazdát a fejük fölött. A gyakorlatilag őrizetlen mexikói–amerikai határon bűnözők, kalandorok jártak-keltek kedvükre, és Pancho Villa hírhedt akciói mai napig ható érzelmeket korbácsolnak fel, mert amikor a tábornok – sokak szerint inkább bandita – arizonai szobra szóba kerül, heves viták kerekednek arról, hogy van-e helye ilyen emlékműnek az Egyesült Államok területén.

Akármilyen rossz véleménnyel voltak is az angolszászok a mexikóiakról, a munkaerejükről nem mondhattak le. A gúnyneveken „spic”-nek és „greaser”-nek nevezett spanyolajkú munkások tömegei dolgoztak az amerikai mezőgazdaságban, egy részük eredetileg is ott élt 1849 előtt is, egy részük pedig bevándorlóként, vendégmunkásként.

A jelenlétük olyannyira fontos volt az amerikai gazdaságnak, hogy amikor 1921-ben az amerikai kongresszus új törvényben korlátozta a Mediterráneumból és Kelet-Európából érkező bevándorlók számát, a mexikóiakra nem terjesztették ki a korláto-

zást.¹ A következő bevándorlási törvény tovább szűkítette a bevándorlók körét, ezúttal a délkelet-ázsiai jövevények számának szabtak felső határt, de a mexikóiak ezúttal is kimaradtak. Az országnak, bármilyen meglepő, még mindig nem volt határőrsége, és amikor 1924-ben megalakult a szervezet, akkor az alkoholtilalom idején Kanada felől becsempészett szeszes italok elleni harc volt a fő feladata, a déli határvidék szemmel tartására pedig továbbra sem fordítottak nagy figyelmet. Nem meglepő tehát, hogy a mexikói vendégmunkások száma gyorsan növekedett.

1933-ban Franklin D. Roosevelttel került a Fehér Házba, és meghirdette a jószomszédi politikát. Ennek lényege a latin-amerikai országokkal való kapcsolat újrarendezése, és mindennemű fegyveres beavatkozás elvetése ezen országok esetén. Ez természetesen elsősorban egyetlen latin-amerikai szomszédjára, Mexikóra vonatkozott, és az amerikai kormányzat az elkövetkező évtizedekben tartotta magát ehhez a politikához, annak ellenére, hogy a Mexikóban tevékenykedő amerikai iparvállalatok államosítása feszültséget okozott a kétoldalú kapcsolatokban. Az Egyesült Államok azonban attól tartott, hogy a készülődő háborúban Mexikó esetleg a németek oldalán lép hadba. Az I. világháborús politikai helyzet és a Zimmermann-távírat emléke még élénken élt.²

Az aggodalom azonban fölösleges volt, mert Mexikó végül az Egyesült Államokat segítette, háromszáz mexikói vadászpilóta (az „Azték Sasok”) harcolt az olaszországi fronton amerikai gyártmányú repülőgépekkel. A legtöbb latin-amerikai ország ugyan hivatalosan hadat üzent a Tengelyhatalmaknak, de Brazílián kívül csak Mexikó küldött csapatokat a frontra. A segítség ugyan jelképes, ám mégis kézzelfogható bizonyítéka volt annak, hogy Mexikó számára immár az amerikai gazdasági-politikai kapcsolatok a legfontosabbak. A hadbalépés konkrét indokául a német tengeralattjárók által elsüllyesztett mexikói olajszállító hajók szolgáltak.

Még fontosabb volt az, hogy az amerikai kormány végképp megnyugodhatott a mexikói kormány politikai szándékai felől, és röviddel a Tengelyhatalmaknak szóló mexikói hadüzenetet követően írták alá a *Bracero-programot*.

A HÁBORÚ

Amikor végül kitört a II. világháború, az amerikaiaknak egyszeriben még több munkaerő kellett, mint amennyire gyorsan fejlődő gazdaságuk miatt egyébként is szükségük volt. Akár az I. világháborúban, így most is nagy számban dolgoztak nők a hadigazdaságban, de ez sem bizonyult elégségesnek. Kézenfekvő volt, hogy Mexikóból hozzanak be munkásokat, de a mexikóiak iránti általános lenézés és a bizalmatlanság nem könnyítette meg a dolgot. Az amerikaiak akarták, hogy a munkások átjöjjenek dolgozni, de azt egyáltalán nem akarták, hogy ott ragadjanak örökre. Pedig akadtak józanabb hangok, ha kisebb számban is: a *Daily Pacific News* így írt:

¹ <http://immigrationtounitedstates.org/589-immigration-act-of-1921.html> (2017. 03. 01.)

² A kérdéstről bővebben lásd Sz. Halász Dorottyának ebben a számban megjelent tanulmányát: SZ. HALÁSZ 2017, 9–37.

„A mexikói, ami az ország erőforrásainak fejlődését illeti, Kalifornia leghasznosabb lakója.”³

A háború idején nem pusztán a felpörgő hadigazdaság miatt nőtt meg robbanás-szerűen a munkaerő iránti igény, hanem mert az iparban dolgozókat felszívta a hadsereg, nem csupán katonaként, hanem a szakmájukban – szerelő, műszerész, gépko-csivezető stb. – alkalmazva őket. Így 1942 nyarán a két ország egyezményt kötött a mexikói munkások amerikai alkalmazásáról. A *Bracero*-(munkás) *program* során a mexikói munkaerő leginkább a mezőgazdaságban dolgozott, és garantálták számukra az alapszabvány és egészségügyi ellátást, és a „csak fehéreknek” korlátozás nem vonatkozott rájuk, mint a fekete bőrűekre. Ez azért lényeges, mert a déli államokban a mexikóiakat sem tartották fehér embernek, és automatikusan kiterjesztették volna rájuk a színesbőrűekre vonatkozó korlátozásokat.

Manuel Ávila Camacho mexikói elnök több okból is örült a szerződésnek. Egyfelől úgy látta, hogy ezzel Mexikó megfelelően kifejezi elkötelezettségét a közös ellenség elleni háború mellett, másfelől úgy vélte, hogy az ország északi részéből történő nagyarányú elvándorlást törvényes keretek közé csatornázhatja.⁴

Hamarosan azonban a mexikói kormányt aggasztani kezdte a nagyszámú munkás elvándorlása a határmenti városokból, és az észak-mexikói településeken modernizációs programot indított, amelynek során az abban az időben korszerűnek számító iparágakat igyekezett oda telepíteni.

A *Bracero-program* a háború után is folytatódott, egészen a hatvanas évek közepéig, és mintegy 4,6 millió mexikóit érintett.⁵ A törvényes programmal párhuzamosan azonban nőtt az illegális bevándorlás is, nem feltétlenül azért, mert a munkások mindenképpen törvénytelenül akartak bejutni, egyszerűen csak könnyebbnek találták, ha nem vesződnek az olykor költséges procedúrával, és távolabbi helyekre sem volt kedvük vagy lehetőségük elutazni a törvényes eljárás kedvéért.

Dwight D. Eisenhower elnök, mivel sokan túl nagyra értékelték a mexikói vendégmunkások számát – elsősorban azok, akik számára versenytársat jelentettek a munkaerőpiacon – elszánta magát arra, hogy hazaküldi a külföldi állampolgárokat. Az 1954-ben indított program keretében a Bevándorlási és Honosítási Szolgálat tízezerrel gyűjtötte össze a mexikóiakat a délnyugati államokban, és vonattal, busszal, olykor még repülőgéppel is, hazaküldték őket.⁶ A program során nagyon sok embert szállítottak haza, és voltak olyanok is, akik a kormányzati szándékot érzékelve nem várták meg, hogy deportálják őket, hanem saját maguk indultak útnak. Ezekről az időkről szól Woodie Guthrie népdalénekes *Deportáltak* című balladája. Egy repülőgép, amely mexikói vendégmunkásokat szállított vissza a hazájukba, felrobbant. A hírekben az angolszász legénység nevét beolvasták, de a munkásokét nem, mert ők

³ ACUÑA 1981, 103.

⁴ COHEN 2011, 22.

⁵ <http://migration.ucdavis.edu/rmn/more.php?id=1112> (2017. 02. 26.) A kérdésre lásd még Horváth Emőkének ebben a számban megjelent tanulmányát: HORVÁTH 2017, 61–70.

⁶ Immigration of the 1950. Operation Wetback. <https://1950immigration.wordpress.com/operation-wetback/> (2017. 02. 16.)

„csak” deportáltak voltak.⁷ Ez a hozzáállás a jogvédőkből és a kisebbségekből felháborodást váltott ki.

Bármilyen sok embert is szállítottak el az országból változatos módszerekkel, a visszahonosítási akció még csak számottevően lassítani sem volt képes a mexikói munkaerő beáramlását, nemhogy megállítani.

A mexikóiak lassú beáramlása az amerikai munkaerőpiacra ugyanis már a Guadalupe Hidalgó-i szerződés után megindult, és még a XIX. és XX. század fordulója előtt számos mexikói vendégmunkás érkezett az országba. Rodolfo Acuña két olyan találmányt említ, amely meggyorsította a munkaerő beáramlását: az egyik maga a vasút, a másik pedig a vasúti hűtőkocsi, amely romlandó áruk nagy távolságra történő szállítását tette lehetővé. Így a mezőgazdasági termelés erőteljes növekedésnek indult.⁸

A munkaerő-tartalék pedig látszólag kimeríthetetlen:

„Elszegényedett és marginalizálódott lakosság-főleg veszi körül a mexikói határvárosokat. Emberek ezrei élnek illegálisan elfoglalt földeken, olyan viskókban, amelyeket mindenféle olyan anyagból építettek, amelyet éppen találnak. Egész városnegyedek épültek kartonpapírból. Sokan csak úgy tudtak életben maradni, hogy a határ másik oldalán levő fogyasztói társadalom hulladékát hasznosítják. Minden hajnalban átkutatják az amerikai parkokat eladható kannák után, újságokat keresnek a sikátorokban, átfésülik a szemétdombokat deszkákért, lesántult székekért, esetleg egy ingért, amit még meg lehet varrni, és talán eladni.”⁹

A 8802. számú elnöki rendelet a *Fair Employment Practices Committee* (FEPC) Tisztességes Alkalmazási Gyakorlat Bizottsága felállításáról szólt, a munkaerő legjobb kihasználása érdekében Amerika háborús erőfeszítéseinek céljára. Ez a rendelet is a szövetségi kormányzatnak azt a szándékát tükrözi, hogy lehetőleg tisztességes helyzetet teremtsen a munkavállalók számára, tekintet nélkül a származásukra. Az ehhez hasonló lépésekre a mexikóiak elleni erős és az amerikai társadalomban mélyen gyökerező előítéletek miatt volt – és a mai napig is van – szükség. „Ebben az értelemben az etnikum mint új elnevezés megerősödése a negyvenes években az antifasizmus és az új bevándorlók befogadásának a jegyében történt.”¹⁰ Amint azt Roediger könyvének címe és alcíme jelzi, amely a Bevándorlási Hivataltól a kertvárosi családi házig vezető útra utal, jelzi, a fehér rasszhoz tartozást egyáltalán nem a bőr színe határozta meg elsődlegesen, hiszen az európai és dél-amerikai bevándorlók nagy többsége eleve fehérbőrű volt, hanem az amerikai értékrend, a „külvárosi idill,” a szorgos munka révén elért középosztálybeli státusz. Ezt sok bevándorló eleinte

⁷ <http://www.npr.org/sections/latino/2017/02/23/516609698/all-they-will-call-you-a-writer-gives-woody-guthries-deportees-their-names-back> (2017. 03. 01.)

⁸ ACUÑA 1981, 104.

⁹ RUSSELL 2009, 89-90.

¹⁰ ROEDIGER 2006, 33.

nem értette, és azt hitte, hogy ha ő fehérbőrű, akkor máris a nagy amerikai család tagja, és ösztönösen utánozta az amerikai fehéreket. Roediger a könyve bevezetőjében idézi a prominens feketebőrű író, James Baldwin keserű tapasztalatát erre vonatkozólag:

„Elégszer láttam, ahogy az emberek jönnek le a pallón a fedélzetről, egyetlen szót sem tudva angolul szerdán, majd péntekre felfedezik, hogy nekik dolgozom, és máris niggernek szólítanak, mint mindenki más. Így hát az olaszok élményei, vagy akár a zsidóké is, bármilyen szomorúak legyenek egyébként, nem foghatóak az én élményeimhez.”¹¹

Mindennek tükrében ismerhető fel annak fontossága, hogy az amerikai kormány, jószándéka jeléül, nem engedte meg, hogy a négerekre vonatkozó helyi társadalmi korlátozásokat kiterjesszék a mexikóiakra is.

Az olaszok, lengyelek, skandinávok és más bevándorlók sokáig úgy vélték, hogy elég, ha otthonról hozott vallási, öltözködésbeli, főzési stb. szokásaikat feláldozzák, és minél hamarabb idomulnak az angolszász többséghez, ezzel pedig máris amerikaiak lesznek. Hamarosan ők is felismerték azonban, hogy sokkal kényelmesebben érzik magukat, ha nem ugranak bele az olvasztótégelybe, hanem megőriznek valamit az eredeti kultúrájukból, és az új hazában is a saját etnikumuk társaságát keresik. A mexikóiak számára a felolvadás eleve nehezebb feladat volt, részben mivel sokkal rendszeresebb utánpótlást kaptak a határ déli oldaláról, részben mert már eredetileg is nagy számban voltak jelen, és nem utolsó sorban azért, mert az USA délnyugati államait a *gringó*k által elfoglalt szülőföldjüknek, otthonuknak tekintették, ahol a hispán kultúra mélyen gyökerezett, és ahol az eredeti lakosság is mexikói eredetű. Így tehát nem érezték sürgős szükségét annak, hogy bárkihez vagy bármihez hasonuljanak. A másik oldalról sem tapasztaltak különösebb fogadókészséget, ami arra bátorította volna őket, hogy beolvadjanak a többségi társadalomba. Így az (angol) amerikaiak előítéletei is sokkal hosszabb távon fennmaradtak irányukban, mint a gyorsabban asszimilálódó népcsoportok iránt.

ARE YOU A MEXICAN, OR A MEXICAN'T?

Ez a kérdés Robert Rodriguez egyik filmjében hangzik el, amikor (mexikói) bérgyilkost akar felfogadni valaki, de a mexikóiak elleni előítéletek miatt kételkedik abban, hogy az illető képes lesz végrehajtani a feladatot. A valaminek az elvégzésére képesnek lenni (azaz „tud”) jelentésű angol „can” segédigére alapuló szójáték tükrözi az angolszászok lenézését a mexikóiak iránt, akiket lusta, hanyag embereknek, komoly és felelősségteljes munkák elvégzésére alkalmatlanoknak tartottak. Ez az előítélet átszivárgott a munkaadók hozzáállásába is, akik természetesnek vették, hogy a mexikóinak kevesebb bért fizettek ugyanazért a munkáért, mint a „benszülött”, azaz angolszász amerikaiak. A kormánynak a tisztességes alkalmazás bevezetésére

¹¹ Uo. 3.

irányuló erőfeszítései csak részleges sikert hoztak, hiszen a háború idején az Államokba érkező mexikói vendégmunkások túlnyomó többsége a mezőgazdaságban, és általában magánvállalkozásoknál dolgozott, ahol a cégtulajdonoson, munkaadón múlt, hogy mennyire veszik komolyan a szövetségi ajánlásokat. A profitmaximalizálás hajszolása legtöbbször felülírta, a mexikói munkás kiszolgáltatott helyzete pedig lehetővé tette a diszkriminációt. Az amerikai munkaadók olyan munkásokat akartak, akik a minimálbér alatti fizetéseket is elfogadják, és amikor már nincs rájuk szükség, szépen hazamennek Mexikóba. A szigorúan szabályozott, állami tulajdonú hadiipari üzemekben, ahol a szövetségi előírások következetesen érvényesültek, kevés mexikói található munkát, hiszen ott nemzetbiztonsági okokból természetesen nem szívesen alkalmaztak külföldieket. A munkások más oldalról sem kaptak támogatást; a szakszervezetek többnyire nem a kiszolgáltatott mexikói zsellérek oldalára álltak, hanem a „fehér” munkavállalók és az „amerikai bérszínvonal” védelmében többnyire a mexikóiak ellen foglaltak állást.

Az előítéleteket fokozta, hogy a háború idején az életerős, fiatal mexikói férfiak nem vonultak hadba, eltérően az amerikaiaktól, akiket besoroztak. Miután a spanyolajkú fiatalok érezték a rájuk irányuló ellenszenvet, elkezdtek etnikai-kulturális különállásukat hangsúlyozni azzal, hogy egyfajta egyenruhát fejlesztettek ki maguknak. Ez lett a „zoot suit” (suit = öltöny), amelyet a *pachucók* viseltek, azaz a fiatal spanyolajkú férfiak. Ez élénk színű, laza szabású, sokszor a szükségesnél két-három számmal nagyobb öltöny volt, amelyet szintén jókora méretű ékszerekkel egészítettek ki. A spanyolajkúak katolicizmusát hangsúlyozták a hosszú láncon viselt, nagyméretű keresztet, amelyek a protestáns angolszászok szemében szintén ellenszenvet tünt.

Ahogy a háború előrehaladt, az angolszászok egyre erőteljesebben keresték a belső ellenséget is, sokszor paranoiás módon. A külföldiek nyakába varrták még a nagyvárosokban felcsapó bűnözési hullámot is:

„A mexikói amerikaiak eredendően indiánok, tehát keleti vagy ázsiai eredetűek. A történelem során[...]a keletiek mindig kevesebb tiszteletet mutattak az emberi élet iránt, mint az európaiak. Ezen túlmenően, a mexikói-amerikaiak velük született erőszakos természetüket a vérszomjas aztékoktól örökölték, akikről tudott, hogy évszázadokkal ezelőtt az emberáldozatok rítusát gyakorolták.”¹²

Aki a náciéhez hasonló faji alapokra helyezte az állítólagos mexikói bűnözési hullámot, éppen az az E. Duran Ayres volt, akit a sheriffi hivatal kinevezett a bűnözés elleni harc koordinálására. Ayres hosszasan folytatja még faji fejtegetéseit indiánokról, barbárokról, és úgy hasonlítja össze a mexikóiakat az angolszászokkal, mind vadmacskákat a háziasított cicákkal.¹³ Ayres számára még a közelharc stílusa is faji szempontból árulkodó: míg a civilizált angolszász az ökleit használja, addig a mexikói bele is rüg ellenfelébe, ami a lovagias angolszásztól mélységesen idegen.

¹² LEONARD 2006, 90.

¹³ Uo.

1942 nyarán történt meg „a gyilkosság az Álmos lagúnánál” néven hírhedté vált bűntény.¹⁴ Az Álmos lagúna egy vízfelület Los Angeles környékén, ahová gyakran jártak azok a fiatalok, akiknek nem volt pénzük fizetéses strandokra járni. Egy súlyosan sérült fiatalot találtak a vízparton, aki a kórházba szállítás után meghalt. Több *pachucó*t fogtak perbe, és ítélték el a gyilkosság miatt. De a fellebbviteli bíróság később megsemmisítette az ítéletet, és szabaddalra helyezték az elítélteket súlyos eljárási szabálytalanságok, többek között elfogult bírászkodás miatt. Az eset azóta könyveket, sőt, musicals is ihletett.

1943-ra az erőszak tovább terjedt. A spanyolajkúak elkezdtek szerveződni, hogy védekezzenek az erőszak ellen. A helyzet másik oka az volt, hogy az amerikai fegyveres erők tagjai úgy vélték, hogy míg ők vérüket ontják a fronton, a naplopó mexikóiak kivonják magukat a harcból, és inkább azzal vannak elfoglalva, hogy elszerezik az amerikai fiúk otthon hagyott kedveseit. 1943 nyarán fellángolt az erőszak a mexikóiak ellen, inzultusok, verések, támadások, zaklatások érték őket, sokszor még az otthonaikban is, elsősorban a nagy kikötővárosokban, de szerte az országban, még a spanyolajkúak által sűrűn lakott déli-délnyugati országrészekről távoli Chicagóban is. Eltávozáson levő katonák, kereskedelmi- és haditengerészek kötöttek bele a spanyolajkú vagy „zoot” stílusú ruhát viselő emberekbe.

A józanabb politikusok és polgárjogi aktivisták nyomban felemelték a hangjukat az események ellen, de ennek vajmi kevés fogantaja volt. Még a sajtó is az erőszakot szította:

„A legsúlyosabb erőszak június 7-én, hétfőn történt. Az egyik Los Angeles-i újság »útmutatót« adott ki arra vonatkozóan, hogyan kell »zoot-talanítani« egy zootruhás férfit: »Ragadjuk meg a zootost. Tépjük le a nadrágját és rongyos zakóját, és szaggassuk szét vagy égessük el.« Aznap este 5000 fős civil tömeg gyűlt össze a belvárosban. Ekkorra a csőcselék már nem csak helyi haditengerészekből állt. Katonák, tengerészgyalogosok és tengerészek érkeztek olyan távoli helyekről is, mint Las Vegas, és lelkesen csatlakoztak a támadáshoz. A tömeg egy része a főleg feketék lakta Watts felé indult, egy másik csoport pedig az elsősorban mexikóiak által lakott Kelet-Los Angeles felé.”¹⁵

A *Los Angeles Daily News* című lap 1943. június 9-i számában egyenesen arról írt, hogy a lázongásokat a nácik szervezik.¹⁶

Mint a fentiekből kitűnik, az erőszak a feketéket is érintette. Az, hogy a német és japán származású amerikaiakat internálták, a háború idején szokványos eljárás (az olasz származású amerikaiak egyszerűen túl sokan voltak ehhez). Ám, hogy a mexikói amerikaiaknak, vagy a feketéknek mi közül lehetett a náci hadigépezethez, nehezen felfogható, és az, hogy az ellenük zajló erőszakos fellépésekre még a sajtó

¹⁴ <http://research.pomona.edu/zootsuit/en/trial/> (2017. 02. 11.).

¹⁵ Zoot Suit Riots. A collection of press coverages. www.pbs.org/wgbh/amex/zoot (2017. 02. 13.)

¹⁶ Uo.

képviselői is – tehát feltehetőleg tájékozott és intelligens emberek – uszítottak, jelzi, hogy a helyzet teljesen irracionális szakaszba érkezett.

Az etnikai eredetű zavargások csak akkor csillapodtak valamennyire, amikor a kirívóan rossz bírósági ítéleteket igyekeztek korrigálni, a rendőrségi fellépés kevésbé pártos és elfogult lett, majd 1944-re már világossá vált, hogy a Tengelyhatalmak nem fogják megnyerni a háborút.

A GYŐZELEM UTÁN

A *Bracero-program* a háború után is folytatódott, sőt, sokkal több mezőgazdasági munkás érkezett Mexikóból az Egyesült Államokba, mint a háború alatt. A spanyolajkú lakosság részaránya is rohamosan nőtt. Míg a XX. század közepén kevesebb, mint ötmillióan voltak, a számuk a század végére elérte, vagy meg is haladta a harminc milliót. Norman Yetman 1999-ben megjelent könyvében így ír:

„A spanyolajkú amerikaiak képezik az egyik legnagyobb és leggyorsabban növekvő etnikai csoportot a mai amerikai társadalomban. Az 1980-as évek alatt a *hispan* vagy *latin* lakosság növekedési üteme közel ötszöröse volt a lakosság többi részének[...]. 1998-ra az Amerikai Statisztikai Hivatal becslése szerint a számuk eléri a 30 milliót, azaz az összlakosság 11,1%-át. A legfrissebb becslések szerint 2010-re az arányuk meghaladja a feketebőrű lakosság számárányát.”¹⁷

A Yetman által idézett előrejelzések teljes egészében helytállóak, hiszen a 2010-es népszámlálási adatok szerint a spanyolajkú lakosság száma jóval meghaladta az 50 milliót, amivel az összlakosságon belül eléri a 16,3%-ot, megelőzve az afrikai amerikaiak 12,2%-át.¹⁸

A növekedés nem csak a katolikus lakosság magasabb gyerekszámára révén valósult meg, hanem a nagyarányú bevándorlás révén is, amely nem korlátozódott Mexikóra, hiszen Castro Kubájából, Trujillo Dominikájából is tömegével menekültek az emberek, és más latin-amerikai országból is sokan érkeztek a jobb megélhetés reményében. Az egymást követő amerikai kormányok semmiféle bevándorlás-ellenes törvénye, szabálya, intézkedése, visszahonosítási programja sem tudott gátat venni a bevándorlásnak. Az amerikai középosztály jóléte, a kertvárosi ház óriási vonzerő egyfelől, az amerikai gazdaságnak pedig továbbra is szüksége van az olcsó munkaerőre. A mexikóiak gazdagítják az amerikai zenét, konyhaművészetet, építészetet, divatot.

Ami nem változott, az, hogy az amerikai társadalomban továbbra is jelen vannak negatív sztereotípiák a mexikóiakról, és napjainkig sokakat zavar, hogy a spanyolajkúak őrizni igyekeznek a nyelvüket és kultúrájukat.

A George W. Bush kormányában munkaügyi miniszteri posztra kiválasztott Linda Chávez befolyásos konzervatív politikus, aki végül nem nyerte el a pozíciót,

¹⁷ YETMAN 1999, 109.

¹⁸ <http://www.infoplease.com/ipa/A0762156.html> (2017. 02. 11.)

mert kiderült, hogy egy papírok nélküli spanyolajkú bevándorlót alkalmaz szobalányként. Chávez erőteljes harcosa a spanyolajkúak asszimilációjának, és ellenzi, hogy saját kultúrájukban nevelkedjenek. A spanyolajkú háttérrel bíró Chávez így ír:

„A spanyolajkú vezetők a legkövetelözöbnek, és ragaszkodnak ahhoz, hogy a spanyolajkú gyerekek spanyolul tanuljanak, a spanyolajkú szülők az anyanyelvükön szavazhassanak azokban a körzetekben, ahol a spanyolajkúak többségben vannak, és úgy vélik, hogy a nemzetiségük feljogosítja őket arra, hogy bizonyos számú munkakört betölthessenek és meghatározott számú felsőoktatási férőhelyet kapjanak.”¹⁹

Chávezt, sok más amerikaihoz hasonlóan, mindez felháborítja, és úgy véli, hogy a mexikóiaknak és más spanyolajkúaknak a saját örökletes kultúrájuk feladása árán kellene asszimilálódni az amerikai társadalomba. Az ebbe az irányba terelés módszerei változatosak: a történész Michael J. Friedman így ír az *eJournal USA* (a Külügyminisztérium kiadványa) 2008 februári számában: „Mióta az Egyesült Államok létrejött a XVIII. században, az amerikaiak nem faji, vallási, etnikai alapon határozták meg önmagukat, hanem közös értékek és az egyéni szabadságba vetett hitük alapján.”²⁰

Ugy tűnik azonban, hogy egyre több nemzetiség tartja fontosnak saját etnikai hátterének megőrzését, és ebben élen járnak a mexikói-amerikaiak.

A mexikói vendégmunkások helyzetének bonyolultságát jelzi, hogy a *Bracero-programban* részt vevő munkásoknak járó juttatásokkal kapcsolatos jogi eljárásokat véglegesen csak 2008-ban zárták le.²¹ A „véglegesen” távolról sem egyenlő azzal, hogy „megnyugtatóan”, hiszen sokan meghaltak, az élők közül pedig igen sokan nem tudják dokumentumokkal igazolni, hogy részt vettek az újvilági történelemnek ebben a nagyszabású, furcsa kalandjában.

BIBLIOGRÁFIA²²

ACUÑA 1981

ACUÑA, Rodolfo: *Occupied America. A History of the Chicanos*. New York, Harper and Row Publishers, 1981.

BRACEROS 2006

BRACEROS. History and Compensation. *Rural Migration News*, April 2006, Volume 12, number 2. <https://migration.ucdavis.edu/rmn/more.php?id=1112>. (2017. 01. 08.)

¹⁹ CHÁVEZ 1991, 162.

²⁰ FRIEDMAN 2008.

²¹ COHEN 2011, 224.

²² Az angol nyelvű forrásokból származó idézeteket a szerző fordította.

CHÁVEZ 1991

CHÁVEZ, Linda: *Out of the Barrio: Toward a New Politics of Hispanic Assimilation*. New York, Basic Books, 1991.

COHEN 2011

COHEN, Deborah: *Braceros. Migrant Citizens and Transnational Subjects In the Postwar United States and Mexico*. Chapel Hill, University of North Carolina Press, 2011.

FRIEDMAN 2008

FRIEDMAN, Michael J.: American Identity: Ideas, not Ethnicity. *EJournal-USA*, February 2008, Volume 13, Number 2.

HORVÁTH 2017

HORVÁTH Emőke: Mexikói-amerikaiak és chicanók. *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Philosophica, Tomus XXI, Fasciculus I*, 61–70.

Immigration Act of 1921

<http://immigrationtounitedstates.org/589-immigration-act-of-1921.html>

LEONARD 2006

LEONARD, Kevin Allen: *The Battle for Los Angeles. Racial Ideology and World War II*. Albuquerque, University of New Mexico Press, 2006.

ROEDIGER 2006

ROEDIGER, David R.: *Working toward Whiteness. How America's Immigrants Became White. The Strange Journey from Ellis Island to the Suburbs*. New York, Basic Books, 2006.

RUSSELL 2009

RUSSELL, James W.: *Class and Race Formation in North America*. Toronto, University of Toronto Press, 2009.

SZ. HALÁSZ 2017

SZ. HALÁSZ Dorottya: Az Egyesült Államok élre tör: Az Amerika-közi kapcsolatok fordulópontjai, különös tekintettel az első világháború éveire. *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Philosophica, Tomus XXI, Fasciculus I*, 9–37.

YETMAN 1999

YETMAN, Norman R.: *Majority and Minority. The Dynamics of Race and Ethnicity in American Life*. Boston, Allyn and Bacon, 1999.